

Dört Batı Avrupa Ülkesinde Sosyal Güvenlik Yoluyla Gelirin Yeniden Dağılımının Bazı Yönleri ⁽¹⁾

John BURKUS ⁽²⁾

Bu makalenin gayesi, Batı Avrupa Ülkelerinde sosyal güvenlik programlarının, gelirin yeniden dağılımı üzerindeki tesirlerine ışık tutmaktır. Ancak bütün Batı Avrupa Ülkeleri tahlile dahil edilmemiş, sadece Batı Avrupa Ülkelerinde mevcut sosyal güvenlik sistemlerini bir bütün olarak temsile elverişli memleketlerden Avusturya, Fransa, Federal Almanya ve Birleşik Krallık üzerinde durulmuştur.

Diğer taraftan incelemede yalnız kısa vadeli ivazların -aile yardımları, hastalık, iş kazası ve işsizlik ivazları- tesirleri dikkate alınmıştır. Dolayısıyla sosyal güvenliğin yeniden gelir dağıtıcı tesiri, ancak bir yıllık dönem içinde araştırılabilmektedir. Uzun vadeli ivazlar, çok daha uzun devreler için tesirlerini devam ettirdiğinden hesap dışı tutulmak zorunda kalmıştır.

İnceleme ayrıca genel kanunî sosyal güvenlik programlarıyla bağlı olmak bakımından da tahdit edilmiştir³. Kaide olarak, I.L.O.'nun

1) Bu makale, International Labour Review, Cilt 97, Nu. 2, Şubat 1968'den tercüme edilmiştir.

2) Milletlerarası Çalışma Teşkilâtında (M.Ç.T.) görevlidir. Bu makale I.L.O. (M.Ç.T.) tarafından Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu için özel olarak hazırlanan bir incelemeye dayanmaktadır: Income Redistribution through Social Security in Western European Countries (Teksir, Döküman No. D. 12.66, Cenevre, 1966).

3) İnceleme, sigortalıları ve aile fertlerini doğrudan doğruya ilgilendiren muhtelif ivazların veya ivazlara hak kazanma şartlarının detaylı bir tarifini vermemektedir. Bu kabil malûmat M.Ç.T. ca hazırlanan yahut bu araştırmaya yardımcı olan Avrupa Ekonomik Topluluğu için 1962'de hazırlanmasına yardım edilen temel incelemeden elde edilebilir. (Bk. Série politique sociale, No. 3 ve 4). Bu araştırmalar sadece Müşterek Pazarın altı ülkesini ilgilendirdiği halde sosyal güvenlik konusundaki malûmat Birleşik Krallığı da içine almaktadır. Avusturya için benzer bir Çalışma «Soziale Sicherheit, Viyana, 17 nci Yıl, Nu. 1-4, Ocak-Nisan 1964» de bulunabilir.

sosyal güvenliğin maliyeti ile ilgili araştırmalarında kullanılan tarifler aynen kullanılmaya gayret edilmiştir⁴.

Yeniden gelir dağıtıcı tesir, bir taraftan işçi ve işverenlerin iştirakleri arasındaki münasebetlerle, diğer taraftan muhtelif gelir seviyesindeki işçilerin ödedikleri ivazlar ve aile statülerindeki farklılıklarla tayin edilmiştir. İşveren iştirakleri doğrudan doğruya muhtelif gelir seviyesindeki erkek veya kadın işçilere münferit olarak tahsis edilmiş ve nihai olarak gelir dağıtıcı tesirin işçi iştiraklerinden mi, yoksa işveren iştiraklerinden mi doğduğu hususunun belirtilmesine teşebbüs edilmemiştir. Bundan başka yeniden gelir dağılımını intaç eden ve âmme otoritelerince sosyal güvenlik programlarına yapılan iştirakler ve tahsis edilen ödenekler de hesap dışı tutulmuştur. Bu husus bilhassa devlet veya diğer âmme otoritelerinin iştirakleri, toplam hasılât içinde önemli bir kaynak vasfı kazandığı zaman, hatırdan çıkarılmamalıdır. Bu iştiraklerin dağılımı ek tablolarda gösterilmiştir.

Makale üç kısımdan müteşekkildir. Birinci kısımda toplanan verilerin ve kullanılan metodolojinin tanıtılmasına çalışılmış, ikinci kısım seçilen ülkelerdeki kısa vadeli her ivazın tahliline ayrılmış, üçüncü kısım da bütün kısa vadeli ivazların yeniden gelir dağıtıcı tesirlerinin mukayesesine tahsis edilmiştir. Üçüncü kısım aynı zamanda netice ve özet mahiyeti de taşımaktadır.

TOPLANAN VERİLER VE METODOLOJİ

Kazançlar

Ortalama yıllık ödeme tahminleri incelenen her ülkedeki millî ücret ve maaş seviyesi, dört muhtelif gruba ayrılarak ve her ivaz çeşidi açısından hesaplanmıştır. Bu dört kazanç seviyesi, 1965'in ilk çeyreğinde, ziraat ve silâhlı kuvvetlerde çalışanlar hariç olmak üzere -erkek veya kadın- ücret ve maaş alanların yıllık tam gün çalışma (fulltime) kazançları ortalamasının yüzdesi olarak tespit edilmiştir. (% 75, % 100, % 150, ve % 200 nisbetlerinde). Her kazanç seviyesindeki rakamlar, vergi ve sosyal güvenlik iştirakleri düşülmeden yıllık gayri safi ücret veya maaş ortalamasını ifade

4) Bk. «The Cost of Social Security, Sixth International Inquiry, 1961-1963, Cenevre, 1967»

eder. Buna aile yardımları veya diğer her hangi devlet ivazları dahil değildir. Tablo I, bu kazanç seviyelerini erkek ve kadın işçiler için ayrı ayrı göstermektedir.

Gelirin yeniden dağılımını tahlil edebilmek bakımından ailevi durum ve meslekteki mevki esasına dayanan çeşitli munzam değişkenleri de ayrıca dikkate almak gerekmiştir. Ortalama yıllık kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları, doğrudan doğruya sigortalı bekâr erkek, doğrudan doğruya sigortalı evli erkek, doğrudan doğruya sigortalı evli iki çocuklu erkek ve karı-koca çalışan doğrudan doğruya sigortalı çift bakımından hesaplanmıştır. Dördüncü durumda, erkek ve kazanç getiren bir işte çalışan karısının, aynı kazanç seviyesine sahip oldukları farzedilmiştir.

Halbuki Tablo I'de gösterildiği gibi, kadın ve erkeğin ortalama yıllık kazançları aynı değildir.

Şurası da kaydedilmelidir ki, seçilen dört ücret ve maaş seviyesi ve korunan şahıs grupları, sosyal güvenliğin her hangi özel bir yanında sigortalı olan şahıs gruplarına tamamiyle tetabuk etmeyebilir. Bu sebepten incelemedeki muhtelif tablolar muhtelif programların malî işlemlerini tamamiyle aksettirmeyebilir.

TABLO : I

Erkek Ve Kadın İşçiler İçin Ortalama Yıllık Ücret Ve Maaşlar 1965

Memleket	Kazanç Yüzdeleri			
	75	100	150	200
Avusturya (Şilin)				
Erkek	35 500	47 000	70 500	94 000
Kadın	22 000	29 500	44 500	59 000
Fransa (Fransız Frangı)				
Erkek	9 250	12 300	18 450	24 600
Kadın	5 950	7 900	11 850	15 800
Federal Almanya (D. Mark)				
Erkek	8 250	11 000	16 500	22 000
Kadın	5 250	7 000	10 500	14 000
Birleşik Krallık (Sterlin)				
Erkek	790	1 050	1 575	2 100
Kadın	375	500	750	1 000

Kaynak: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu.

Yıllık İvazların Hesaplanması

Sigortalıların ve aile fertlerinin temin ettikleri ortalama ivaz miktarını tayin etmek için takip edilen yol, önce yıllık ortalama ivaz ödeme gün sayısının tespiti olmuştur. Bundan sonra nakdî ivaz değerini tespit etmek için Nisan 1965'teki ivaz formülü uygulanmıştır. Böyle bir işlemin yapılmasına imkân olmayan hallerde, her sigortalı şahıs, eş veya diğer herhangi bir aile ferdi için yapılan ivaz harcamalarından hareket edilmiştir. Birçok hallerde 1962 yılı istatistikleri kullanılmış; ivazlar, 1962 ile 1965 baharı arasında erkek işçi ücret ve maaşlarındaki değişikliğe dayanan indekslerle düzeltilmiştir.

Ele alınan ülkelerden hiç birinde her hangi bir sosyal güvenlik ivazı için işçi ve işveren iştirak hadleri ayrı değildir. Meselâ Birleşik Krallık ve Fransa'da gerek kısa vadeli, gerek uzun vadeli ivazlar bakımından belirli bir iştirak haddi uygulanmaktadır. Bundan dolayı ivazlarla iştirakler arasındaki ilişkiyi inceleme yönünden bu iştirakler ivaz harcamalarındaki nisbet dahilinde muhtelif ivaz çeşitlerine paylaştırılmıştır. İvaz harcamaları içine, muhtelif önemsiz ivazlar, idare masrafları, muhtelif programlar arasındaki transferler, fon teşkiline ayrılan fazlalıklar veya tahsisler dahil bulunmamaktadır. İster iştirakler bakımından, ister ivazlar bakımından olsun eğer ücretliler ve maaşlılar arasında fark varsa, ücretlilere uygulanan program tercih edilmiştir.

Muhtelif tahminlere ulaşmada takip edilen yol, daha açık bir şekilde aşağıdaki gibi özetlenebilir; ⁵

1) Aile Yardımları. Bu kol için her memlekette, her kategorideki sigortalılara ödenen yıllık fiilî ivaz miktarının tespiti ve birkaç özel işlemin yapılması gerekmiştir.

2) Hastalık İvazları. Bu kol tıbbî bakım, analık, nakdî hastalık ve ölüm ivazlarını ihtiva etmektedir.

Hastalık ve analık halinde yıllık ortalama tıbbî bakım maliyeti Avusturya ve Federal Almanya için doğrudan doğruya iştirakçi sigortalının ve her aile fertinin maliyeti esasına dayanarak hesaplanmıştır. Fransa'da ise aile fertleri için daha tafsilâtlı bir döküm yapmak kolaylıkla mümkün olduğundan, eş ve her çocuk için ayrı ayrı maliyet hesaplanabilmektedir. Birleşik Krallıkta ise doğrudan

5) Birleşik Krallık için ivazlar Büyük Britanya'ya ait negredilmiş rakamlara dayanmaktadır. Ancak tıbbî bakım ivazları İngiltere ve Gal Eyaletine ait verilerden faydalanarak tahmin edilmiştir.

doğruya sigortalılarla aile fertleri arasında bu bakımdan her hangi bir ayırım olmadığından fert başına maliyet rakamı kullanılmıştır. Hesapların bu şekilde yapılması, büyüklerin tıbbî bakım masrafları çocuklarına nazaran fazla olduğu müddetçe, ister istemez neticelere müessir olacaktır.

Fransa hariç bütün diğer ülkelerde nakdî hastalık ivazları doğruya sigortalı olan her kadın başına ve doğrudan doğruya sigortalı her erkeğin karısı başına düşen maliyete dayanılmıştır.

Fransa hariç bütün diğer ülkelerde nakdî hastalık ivazları doğrudan doğruya sigortalı her kadın ve erkek için, ödemede bulunulan geçici iş göremezlik günleri esas alınarak hesaplanmıştır. Fransa'da ise kadın erkek farkı gözetilmeksizin, doğrudan doğruya sigortalı şahısların ortalama geçici işgöremezlik süreleri kullanılmıştır.

Ölüm ivazlarının miktarının tayininde önce doğrudan doğruya sigortalı kadın ve erkekler için ortalama yaş tahminleri yapılmış, dört memleket için temsil edici rakam olarak erkeklerde 37 ve kadınlarda 35 yaş bulunmuştur. Doğrudan doğruya sigortalı erkeklerin çalışmayan eşlerinin, doğrudan doğruya sigortalı kadınlarla aynı ortalama yaşta buldukları farzedilmiştir. İvaz alabilmeğe müsait her tip şahsın bir yıl içindeki ölüm ihtimali, «Birleşmiş Milletler Demografic Year book, 1961» deki verilerden faydalanılarak tespit edilmiştir. Her çocuk için bir yıl içinde ölüm ihtimali 0.0005 olmaktadır. Ölüm ivazlarının miktarı, bir yıl içindeki ölüm ihtimalleri ile, aile fertlerinin ve doğrudan doğruya sigortalı şahısların elde edecekleri ölüm ivazlarının çarpılması suretiyle hesaplanmıştır.

3) İş Kazası İvazları. Şu dört ivaz çeşidi normal olarak bu sigorta dalı için de bahis mevzudur: Tıbbî bakım, Geçici İş Göremezlik Ödenekleri, Sürekli iş göremezlik geliri ve ölüm aylıkları.

Tıbbî bakım ivazları, doğrudan doğruya sigortalı erkek ve doğrudan doğruya sigortalı kadın başına yapılan masraf esas alınarak hesaplanmıştır. Ancak bu çeşit masrafların genel tıbbî bakım hizmetleri içinde yer aldığı bir memleket olan Birleşik Krallık, bu bakımdan bir istisna teşkil etmektedir.

Avusturya ve Federal Almanya'da geçici işgöremezlik ivazları, kısmen hastalık sigortasından ödenir ve maalesef bunu ayrıca göstermek mümkün olamamaktadır.

Şahıs başına iş kazaları sigortası ile ilgili sürekli işgöremezlik geliri ve ölüm aylıklarının ortalama maliyeti önce incelemede kullanılan muhtelif aile statüsü faraziyelerine göre hesaplanmıştır.

Bu gelir ve aylıkların ortalama maliyeti, farazî olarak daha önce tarif edildiği gibi, kazançları ortalaması % 100'e eşit olan bir işçiye tekabül etmektedir. Daha sonra, bu maliyette, muhtelif diğer kazanç seviyeleriyle ilgili gelir ve aylıkların bulunması bakımından ayarlamalar yapılmıştır.

Birleşik Krallık için iş kazaları programı çerçevesinde yapılan toplam ivaz harcamaları, doğrudan doğruya sigortalı erkek ve kadın işçi için ayrı ayrı ortaya çıkarılmıştır. Burada kazançlarla ilgili yeni bir ayarlama yapmaya da lüzum yoktur. Zira ivazlarla kazançlar arasında bir münasebet yoktur.

Şurası da kaydedilmelidir ki, muhtelif kazanç seviyesine mensup sigortalılar arasında mevcut olması muhtemel kaza ihtimali farkları hesaba sokulmamıştır.

4) İşsizlik İvazları. Bu sigorta kolu için ivazlar 1964 yılı fiilî işsizlik tecrübelerine dayanılarak doğrudan doğruya sigortalı erkek ve kadınlar için hesaplanmıştır. Birleşik Krallık'la ilgili hesaplarda ise Mayıs 1964 ile Nisan 1965 arasındaki devreyi kaplayan işsizlik istatistiklerine dayanılmıştır.

İştirak Haddi Bünyesi °

Kısa vadeli ivazlar için iştirak hadleri Tablo II'de gösterilmiştir. Tablo aynı zamanda işçi ve işverenlerin iştirak hisselerini ve bu bakımdan memleketler arasındaki farkları da göstermektedir. Bütün ülkelerde hastalık ivazlarının iştirakleri işçi ve işverenler tarafından müştereken karşılanmaktadır. Fransa ve Birleşik Krallık'da da böyle olmakla beraber, işçi ve işverenlerin iştirak hisseleri birbirine eşit değildir.

Tablodan görüldüğü gibi, Federal Almanya ve Birleşik Krallık'ta aile yardımları için ne işçiler, ne işverenler bir iştirakte bulunmaktadır. Bu memleketlerde mezkûr yardımlar tamamiyle âmme fonlarından finanse edilmektedir. Fransa'da aile yardımları için işveren iştiraki, iş kazaları hariç, hemen hemen diğer bütün sosyal güvenlik ivazları için, işverenin iştirak hisseleri toplamından daha yüksektir. Avusturya'da da aile yardımları için işveren iştirak hissesi diğer bütün kısa vadeli ivazlardaki işveren iştirak hissesinden yük-

6) Kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları için, inceleme, ivazları ya işçi iştiraklerine veya işçi ve işverenlerin müşterek iştiraklerine dayandırmaktadır. Toplam gelirlerle münasebeti bakımından işçi ve işveren iştirakleri toplamının önemi esas sigorta dalları itibariyle ek Tablo A-1, A-4'te görülebilir.

sek olabilmektedir. Aile yardımları programına işçiler de gelir vergisi ödemeleri yoluyla iştirake bulunmaktadırlar.

Birleşik Krallık hariç, iş kazaları ivazları için işçi iştirakleri bahis mevzu değildir.

Avusturya'da ve Federal Almanya'da işsizlik ivazları için hem işverenler, hem işçilerden özel iştirakler talep edilmektedir. Birleşik Krallık Millî Sigorta iştirakleri ise, işsizlik ivazlarını da karşılamaktadır. Fransa'da inceleme kapsamına girebilecek bir işsizlik sigortası statüsü bulunmamaktadır.

TABLO : II

Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazlarında İştirak Hadleri ve İştirake Esas Kazançların Yıllık Tavanı

<i>Ülke</i>	<i>Aile Yardımları</i>	<i>Hastalık İvazları</i>	<i>İş Kazaları</i>	<i>İşsizlik</i>
Avusturya				
İşçi (%)	— ¹	3.39 (2)	—	1.00
İşveren (%)	6.00	3.39 (2)	2.00	1.00
Kazanç Tavanı (Yıllık, Şilin)	—	36.000	64.000	36.000
Fransa				
İşçi (%)	—	6.00 (3)	—	—
İşveren (%)	13.50	14.25 (3)	3.41 (2)	—
Kazanç Tavanı (Yıllık, F. Frangı)	12.240	12.240	12.240	—
Federal Almanya				
İşçi (%)	— (4)	4.91 (5)	—	0.65
İşveren (%)	— (4)	4.91 (5)	1.50 (6)	0.65
Kazanç Tavanı (Yıllık, DM)	— (4)	7.920	36.000	9.000
Birleşik Krallık (7)				
18 Yaşından Yukarı Erkekler				
İşçi (Yıllık, Sterlin)	— (4)	33.5834 (8)	1.9500	—
İşveren (Yıllık, Sterlin)	— (4)	31.4167 (8)	2.1667	—
18 Yaşından Yukarı Kadınlar				
İşçi (Yıllık, Sterlin)	— (4)	27.5167 (8)	1.3000	—
İşveren (Yıllık, Sterlin)	— (4)	27.5167 (8)	1.5167	—

1) Gelir Vergisi borcunun % 3'ü. (2) 1962 Ortalaması. (3) Gösterilen had aynı zamanda yaşlılık, malûliyet ve ölüm sigortası iştiraklerini de ihtiva etmektedir. (4) Tamamiyle kamu fonlarından finanse edilir. (5) Nisan 1965 Ortalamasıdır. (6) 1964 Tahminidir. (7) Yalnız tek seviyeli (Uniform) iştirak-

Yıllık ortalama ücret ve maaşlarla, iştiraklere esas olan kazanç tavanı arasındaki münasebet Tablo III'de gösterilmiştir. Bu tabloda, bütün kısa vadeli sosyal güvenlik ivaz tipleri için, iş kazaları ivazları hariç olmak üzere, erkek işçilerde ortalama yıllık kazançların, iştirake esas kazanç tavanına eşit veya bu tavadan yüksek olduğunu görmek mümkündür. Kadınlarda ise, bunun aksine ortalama yıllık kazançlar, iştirake esas kazanç tavanının altındadır. İvazlar ekseriya iştiraklerle ilgili olduğundan, iştirake esas kazanç tavanı gelirin yeniden dağılımı üzerinde rol oynayan mühim bir faktör olmaktadır.

TABLO : III

Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazlarında İştirake Esas Kazanç Tavanının Yüzdesi Olarak Ortalama Yıllık Ücret Ve Maaşlar

(Kazanç Seviyesi % 100 Olan Grup İçin - 1965)

Ülke	Aile Yardımları	Hastalık İvazları	İş Kazaları	İşsizlik
Avusturya				
Erkek	— (1)	131	73	131
Kadın	— (1)	82	46	82
Fransa				
Erkek	100	100	100	—
Kadın	65	65	65	—
Federal Almanya				
Erkek	—	139	31	122
Kadın	—	88	19	78
Birleşik Krallık (2)				
Erkek	—	—	—	—
Kadın	—	—	—	—

ler. Kazanç tavanı yoktur. (8) Gösterilen miktar malûliyet ivazlarını olduğu kadar işsizlik ve tek seviyeli yaşlılık ve ölüm ivazlarını da ihtiva etmektedir.

1) İştirakler işçilerin ödeyecekleri gelir vergisi esasına dayanır. İşveren iştirakleri için bir tavan yoktur. (2) Yalnız tek seviyeli iştirakler. Tatbiki mümkün bir kazanç tavanı bahis mevzu değildir.

DÖRT ÜLKEDE KISA VADELİ İVAZALARIN TAHLİLİ

Avusturya

Yukarıda tanımlanan işlemler temel olmak üzere, muhtelif kategorilere dahil sigortalı şahıslar için ivazların mutlak miktarı ve muhtelif seviyedeki kazançlarla ilgisi açıklanabilir. Neticeler kazançların yüzdesi olarak Tablo IV'den anlaşılabilir. Tabloda aile

TABLO : IV

Avusturya : Kazançların Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

Farazî Kazanç Kategorileri	Aile Yardımları	Hastalık İvazları ⁽¹⁾	İş Kazaları	İşsizlik	Bütün İvazlar
<u>% 75 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	4.99	0.85	0.49	6.33
Çocuksuz Evli (Karı/Koca)	—	8.11	1.04	0.55	9.70
Koca, eş ve iki çocuk	11.49	14.21	1.13	0.65	27.48
Koca ve Çalışan eş	—	6.15	0.82	0.70	7.67
<u>% 100 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	3.77	0.77	0.41	4.95
Karı/Koca	—	6.13	0.96	0.46	7.55
Koca, eş ve iki çocuk	8.68	10.74	1.05	0.53	21.00
Koca/Çalışan Eş	—	4.84	0.74	0.63	6.21
<u>% 150 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	2.51	0.64	0.27	3.42
Karı/Koca	—	4.09	0.82	0.30	5.21
Koca/Eş ve İki Çocuk	5.79	7.16	0.89	0.35	14.19
Koca/Çalışan Eş	—	3.45	0.63	0.49	4.57
<u>% 200 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	1.88	0.48	0.20	2.56
Karı/Koca	—	3.07	0.61	0.23	3.91
Koca/Eş ve İki Çocuk	4.34	5.37	0.67	0.27	10.65
Koca/Çalışan Eş	—	2.70	0.49	0.37	3.56

1) Hastalık fonlarından nakdî hastalık ivazlarına eş ve çocukların olması halinde eş için % 10, her çocuk için de % 5 fazla ödenek ilâve edilebilir. Ancak bu araştırmada sadece asgari kanunî yardımlar dikkate alınmıştır.

büyüklüğü ve kazanç seviyesi dikkate alınmaksızın elde edilen en yüksek ivaz miktarının hastalık ivazları olduğu görülmektedir. Evli iki çocuklu erkek bir sigortalının durumunda, bu grup ivazların tahmini değeri, % 100 kazanç seviyesinde, bütün kısa vadeli ivazların % 50'si civarındadır. Şurasını da belirtmek gerekir ki, bu kategoridekiler hastalık ivazları kadar aile yardımı da temin etmektedirler.

«Bütün İvazlar» kolonu göstermektedir ki, evli iki çocuklu bir erkeğin temin edebildiği en yüksek ivaz, % 75 kazanç seviyesindeki sigortalı için tahakkuk etmektedir. Kazançlar yükselirken, kazançların nisbeti olarak ivazlar düşme eğilimi göstermektedir. Aynı grup-

TABLO : V

Avusturya : Toplam İşçi Ve İşveren İştiraklerinin Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları (1965)

Farazi Kazanç Kategorileri	Aile Yardımları	Hastalık İvazları	İş Kazaları	İşsizlik	Bütün İvazlar
% 75 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	74	42	24	37
Karı - Koca	—	120	52	28	56
Evli İki Çocuklu	177	210	56	33	159
Koca - Çalışan Eş	—	91	41	35	45
% 100 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	73	38	27	32
Karı - Koca	—	118	48	30	49
Evli İki Çocuklu	132	207	52	35	137
Koca - Çalışan Eş	—	83	37	43	39
% 150 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	73	35	27	26
Karı - Koca	—	118	45	30	40
Evli İki Çocuklu	85	207	49	35	108
Koca - Çalışan Eş	—	81	33	39	33
% 200 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	73	35	27	22
Karı - Koca	—	118	45	30	34
Evli İki Çocuklu	63	207	49	35	92
Koca - Çalışan Eş	—	85	31	39	29

taki sigortalı şahısların elde ettiği toplam ivazlar, % 200'lük kazanç kategorisinde % 11'e kadar inmektedir.

Tablo IV'de görüldüğü gibi, iş kazaları ve işsizlik ivazları, sağlanan toplam ivazlar içinde mühim bir pay işgal etmemektedir. Tablo aynı zamanda gayet açık bir şekilde, evli iki çocuklu her hangi kazanç seviyesindeki bir erkeğin diğer her kategorideki sigortalılardan daha büyük ivaz temin ettiğini göstermektedir. Meselâ % 100 kazanç seviyesindeki evli iki çocuklu bir erkek, bekâr bir erkeğe nazaran dört misli daha fazla toplam ivaz elde etmektedir.

Avusturya'da bir işçi veya ailesinin ortalama olarak sağladığı ivazlar, kendisinin ve işverenin iştiraklerinden daha büyüktür. Tablo V'de görüldüğü gibi evli ve iki çocuklu bir erkek toplam iştiraklerine nisbetle en yüksek ivaz temin eden kategoriye teşkil etmektedir.

Bu grup için, % 200 Kazanç Seviyesi hariç, her kazanç seviyesinde toplam ivazlar işçi ve işveren iştirakleri toplamından daha büyüktür. Sadece sonuncu, yani % 200 Kazanç Seviyesinde bu kategorinin ivazları, toplam iştiraklerinin % 92'sine tekabül etmektedir. Diğer bütün sigortalı şahıs kategorilerinde ve her farazî kazanç seviyesinde elde edilen toplam ivazlar, işçi ve işverenlerin iştirakleri yekûnuna nisbetle daha azdır.

Münferit kısa vadeli sosyal güvenlik ivazlarını ele aldığımız zaman, ivazla işçi ve işveren iştirakinin toplamı arasındaki münasebet bakımından, % 75'lik farazî kazanç seviyesinde, evli iki çocuklu bir aile reisinin hastalık ivazı olarak, iştirakine nisbetle en geniş payı aldığını görmekteyiz. Bu kategori için bu ivaz çeşidi işçi ve işveren iştirakleri toplamının 2,1 katını teşkil etmektedir. Kazançlar yükselirken, ivazların iştiraklere oranı düşmektedir. Çünkü bu grup içindeki bazı ivazlar, iştirakler kazanca bağlı olarak yükseldiği halde, kazançtan müstakil bulunmaktadır. Evli bir erkek ve evli iki çocuklu bir erkek için hastalık ivazları her farazî kazanç seviyesinde işçi ve işveren iştirakleri toplamını geçmektedir. Tabloda görüldüğü gibi, iş kazaları ve işsizlik ivazlarında hiç bir sigortalı kategorinin sağladığı ivaz, işçi ve işveren iştirakleri toplamından büyük olamamaktadır. Bu şartlar altında başka mühim kaynaklar olmadığı takdirde, bir fon birikimi mümkün olabilir.

Fransa

Fransa'da belli başlı üç grup kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları hesaplanmıştır. Tablo VI'da verilen rakkamlardan görülebileceği gi-

bi, evli, iki çocuklu aile reisleri hariç, her kategorideki sigortalılar için en mühim ivaz hastalık ivazlarıdır. % 100 farazî kazanç seviyesindeki kategorilerden bekâr erkekler için bu grup ivazlar, toplam ivazların % 67'sine, çocuksuz evli bir erkek için % 63'üne, evli iki çocuklu erkekler için % 34'üne ve eşi çalışan koca için % 70'ine te-

TABLO : VI

Fransa : Kazançların Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

Farazî Kazanç Kategorileri	Aile Yardımları (1)	Hastalık İvazları	İş Kazaları	İşsizlik (2)	Bütün İvazlar
% 75 Farazî Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	6.13	2.76	—	8.89
Karı - Koca	2.31	9.65	3.05	—	15.01
Evli İki Çocuklu Erk.	25.26	13.97	3.15	—	42.38
Koca - Çalışan Eş	0.87	7.42	2.17	—	10.46
% 100 Farazî Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	5.24	2.62	—	7.86
Karı - Koca	1.74	7.89	2.91	—	12.54
Evli İki Çocuklu Erk.	19.00	11.14	3.02	—	33.16
Koca - Çalışan Eş	0.65	6.27	3.02	—	33.16
% 150 Farazî Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	3.50	2.43	—	5.93
Karı - Koca	1.16	5.26	2.70	—	9.12
Evli İki Çocuklu Erk.	12.67	7.43	2.80	—	22.90
Koca - Çalışan Eş	0.44	4.59	1.88	—	6.91
% 200 Farazî Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	2.62	2.14	—	4.76
Karı - Koca	0.87	3.94	2.37	—	7.18
Evli İki Çocuklu Erk.	9.50	5.56	2.46	—	17.52
Koca - Çalışan Eş	0.33	3.48	1.66	—	5.47

1) Aile Yardımları programı içinde ödenen analık ivazlarını da ihtiva eder.

2) Bu inceleme içine giren kanunî bir program yoktur.

kabül etmektedir. Aynı farazî kazanç seviyesinde evli iki çocuklu aile reisleri için, aile yardımları, sağlanan ivazların en ehemmiyetlisini teşkil etmekte ve toplam ivazlar içindeki payı % 57'e ulaşmaktadır.

Fransa'da, diğer seçilen ülkelerde olduğu gibi, evli ve iki çocuklu bir aile reisinin hakettiği ivaz en yüksek miktarı teşkil ederken, bekâr bir erkeğin elde ettiği ivaz diğer her hangi bir kategoriye nazaran daha düşük olmaktadır. Tablo VI göstermektedir ki, % 100 farazî kazanç seviyesinde evli iki çocuklu bir aile reisinin sağladığı ivaz, kazançlarının aşağı yukarı % 33'üne tekabül etmektedir. Hatta % 200 farazî kazanç seviyesinde bile bu kategoriye dahil sigortalılar kazançlarının % 18'ine eşit ivaz elde etmektedirler. En düşük

TABLO : VII

*Fransa : Toplam İşçi Ve İşveren İştiraklerinin Yüzdesi
Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965*

<i>Farazi Kazanç Kategorileri</i>	<i>Aile Yardımları</i>	<i>Hastalık İvazları</i>	<i>İş Kazaları</i>	<i>İşsizlik</i>	<i>Bütün İvazlar</i>
<i>% 75 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	46	81	—	30
Karı - Koca	17	73	90	—	50
Evli İki Çocuklu Erkek	187	106	93	—	141
Koca - Çalışan Eş	6	56	64	—	35
<i>% 100 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	40	77	—	26
Karı - Koca	13	60	86	—	42
Evli İki Çocuklu Erkek	141	85	89	—	111
Koca - Çalışan Eş	5	48	60	—	30
<i>% 150 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	40	107	—	30
Karı - Koca	13	60	119	—	46
Evli İki Çocuklu Erkek	141	85	124	—	115
Koca - Çalışan Eş	4	44	69	—	29
<i>% 200 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	40	126	—	32
Karı - Koca	13	60	140	—	48
Evli İki Çocuklu Erkek	141	85	145	—	117
Koca - Çalışan Eş	4	44	80	—	30

kazanç seviyesindeki bekâr bir erkek kazancının % 9'una tekabül eden ivaz sağlamakta, en yüksek kazanç seviyesinde bu nisbet % 5 civarına düşmektedir.

VI numaralı tablo aynı zamanda Fransa'da aile yardımlarının önemini de göstermektedir. % 100 farazî kazanç seviyesinde bulunan evli iki çocuklu bir aile reisi, takriben farazî kazançların beşte biri kadar aile yardımı almaktadır. Bu ivazlar, incelenen diğer Batı Avrupa Ülkelerinde çok daha önemsiz mahiyettedir.

İşçi ve işveren iştirakleri toplamının yüzdesi olarak toplam ivazları gösteren VII numaralı tabloda «Bütün İvazlar» kolonu, her farazî kazanç seviyesinde, evli ve iki çocuklu bir aile reisinin kendince ve işverenince ödenmiş iştirakler yekûnundan daha fazla ivaz sağlaması bakımından dikkatimizi çekmektedir. İlgî çekici bir nokta da şudur ki, doğrudan doğruya sigortalı erkeklerin iştiraklerine oranla sağladıkları toplam ivazlar, % 100'lük farazî kazanç seviyesine nazaran, % 150 ile % 200'lük kazanç seviyelerinde gayet hafif yükselme göstermektedir. Bunun sebebi kazançlar iştiraklere esas 12.240 Franklık tavanın üstünde yükselmeğe devam ederken, iş kazaları ivazlarının da artmaya devam etmesidir. Bütün diğer nakdî ivazlar yalnız % 100 farazî kazanç seviyesinin altındaki sigortalı erkekler için bu tavanla tahdit edilmiştir. Evli ve karısı çalışan bir aile reisi durumunda da bu temayülü aynen görmek mümkündür. Çünkü eşin kazancı kocasının kazancından daha düşüktür. Böylece karı ve kocanın her birinin kazançları yalnız % 200 farazî kazanç seviyesinde iştiraklere esas tavanı aşabilmektedir.

İvazları tek tek ele alıp incelediğimiz zaman, aile yardımlarının (ki Fransa'da bu yardımlar bazı analık ivazlarını da ihtiva eder) evli iki çocuklu bir aile reisi için, genel olarak işçi ve işveren iştirakleri toplamına nisbetle, en büyük payı alan ivazlar olduğu görülecektir. % 100 farazî kazanç seviyesinde aile yardımları toplam işçi ve işveren iştiraklerinin 1,41 mislini teşkil etmektedir. Bütün kazanç seviyelerinde ve her kategorideki sigortalılar için (yalnız % 75 kazanç seviyesinde evli iki çocuklu aile reisleri müstesna) hastalık ivazları işçi ve işveren iştirakleri toplamından azdır. İş kazaları ivazları, kazançlar yükseldikçe, ivazların işçi-işveren iştirakleri toplamına oranı bakımından, bir artış göstermektedir. Bunun sebebi yukarıda izah edilmiştir.

Federal Almanya

Bu ülkede kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları içinde ilk dikkati çeken husus hastalık ivazlarının önemli bir yer işgal etmesidir. Fede-

ral Almanya için kazançların yüzdesi olarak ivazları gösteren Tablo VIII'den anlaşılacağı gibi, hastalık ivazları % 100 farazî kazanç seviyesinde, evli iki çocuklu bir aile reisinin sağladığı bütün ivazlar toplamı içinde % 84 pay işgal etmektedir. Diğer kategorilerde bu nisbet her ne kadar biraz düşmekte ise de gene de hastalık ivazları en mühim ivaz olmak vasfını muhafaza etmektedir. İş kazaları ve işsizlik ivazları toplamı, aynı kazanç seviyesindeki her sigortalı kategorisi için, sağlanan toplam ivazlar içinde, hiç bir zaman % 20'yi aşan bir pay işgal edememektedir.

TABLO : VIII

Federal Almanya : Kazançların Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

<i>Farazî Kazanç Kategorileri</i>	<i>Aile Yardımları (1)</i>	<i>Hastalık İvazları</i>	<i>İş Kazaları</i>	<i>İşsizlik</i>	<i>Bütün İvazlar</i>
% 75 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	5.80	0.97	0.28	7.05
Karı - Koca	—	8.00	1.36	0.32	9.68
Evli İki Çocuklu Erkek	—	11.63	1.44	0.39	13.46
Koca - Çalışan Eş	—	6.58	1.08	0.26	7.92
% 100 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	4.35	0.89	0.23	5.47
Karı - Koca	—	6.01	1.29	0.25	7.55
Evli İki Çocuklu Erkek	—	8.73	1.36	0.31	10.40
Koca - Çalışan Eş	—	5.29	1.01	0.22	6.52
% 150 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	2.91	0.81	0.15	3.87
Karı - Koca	—	4.00	1.21	0.17	5.38
Evli İki Çocuklu Erkek	—	5.81	1.28	0.21	7.30
Koca - Çalışan Eş	—	3.69	0.93	0.16	4.78
% 200 Kazanç Seviyesi					
Bekâr Erkek	—	2.18	0.77	0.11	3.06
Karı - Koca	—	2.99	1.17	0.13	4.29
Evli İki Çocuklu Erkek	—	4.36	1.24	0.15	5.75
Koca - Çalışan Eş	—	2.76	0.89	0.12	3.77

(1) Yıllık kazanç 7800 DM.'yi geçtiği zaman aile yardımı yapılmamaktadır.

Tablo VIII aynı zamanda % 100 farazî kazanç seviyesinde evli iki çocuklu bir aile reisinin 1965'te sağladığı bütün ivazlar yekûnunun kazancın ancak % 10 kadarına eşit olduğunu göstermektedir. Bekâr bir erkek, evli iki çocuklu bir aile reisinin sağladığı ivazın aşağı yukarı yarısını alırken, çocuksuz evli bir aile reisi dörtte üçünü sağlamaktadır.

Karı koca aynı zamanda çalıştıkları takdirde, elde ettikleri toplam ivaz, kazançları toplamının takriben % 6,5'üne tekabül etmektedir. % 100 farazî kazanç seviyesinde evli iki çocuklu bir aile reisinin elde ettiği hastalık ivazları, kazancın % 9'u civarında olmaktadır.

TABLO : IX

Federal Almanya : İşçi Ve İşveren İştirakleri Toplamının Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

Farazî Kazanç Kategorileri	Aile Yardımları (1)	Hastalık İvazları	İş Kazaları	İşsizlik	Bütün İvazlar
<u>% 75 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	62	65	21	58
Karı - Koca	—	85	90	24	79
Evli İki Çocuklu Erkek	—	123	95	30	110
Koca - Çalışan Eş	—	69	72	20	64
<u>% 100 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	62	59	21	57
Karı - Koca	—	85	85	24	78
Evli İki Çocuklu Erkek	—	123	90	29	108
Koca - Çalışan Eş	—	65	67	19	60
<u>% 150 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	62	54	21	56
Karı - Koca	—	85	80	24	77
Evli İki Çocuklu Erkek	—	123	85	29	105
Koca - Çalışan Eş	—	64	62	19	59
<u>% 200 Kazanç Seviyesi</u>					
Bekâr Erkek	—	62	52	21	55
Karı - Koca	—	85	78	24	77
Evli İki Çocuklu Erkek	—	123	82	29	103
Koca - Çalışan Eş	—	64	60	19	58

(1) Yıllık kazanç 7800 DM.'yi geçtiği zaman aile yardımı ödenmez.

Aynı kazanç seviyesindeki bütün sigortalı kategorilerinde, bütün diğer kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları, kazançların % 2'sinden aşağıda birer nisbet işgal etmektedirler.

Tablo IX'da ivazlar işçi ve işveren iştirakleri toplamının yüzdesi olarak ifade edilmişlerdir. Bu tablonun «bütün ivazlar» kolonu göstermektedir ki, iki çocuklu evli bir aile reisi kategorisi hariç olmak üzere her kazanç seviyesindeki bütün kategorilerde, ivazlar iştiraklerden azdır. Hattâ % 200 farazî kazanç seviyesinde, evli iki çocuklu bir aile reisinin sağladığı ivazlar toplamı bile, iştirakler toplamına nazaran çok cüz'î bir fazlalık göstermektedir. İş kazaları ve işsizlik ivazlarında sigortalılar ortalama olarak hiç bir zaman kendilerinin ve işverenlerinin iştiraklerinden daha fazla alamamaktadırlar.

Birleşik Krallık

Birleşik Krallığın sosyal güvenlik sistemi seçilmiş diğer ülkelerdeki 1965 kısa vadeli nakdî sosyal güvenlik ivazlarından tek hadli ivazlar olması bakımından farklılık gösterir. Bundan dolayı, % 200 farazî kazanç seviyesinde bulunan bir sigortalının sağladığı ivazların kazançlarına oranı % 100 kazanç seviyesindeki sigortalının sağladığının tam yarısına tekabül eder. İncelenen diğer ülkelerde bu tip bir münasebet, bazı ivazlar kazançlara bağlı olduğu için ve iştiraklere esas tavana varılmadığı müddetçe, görülemez.

İvazları, kazançların yüzdesi olarak ifade eden X numaralı tablodan görülmektedir ki bütün sigortalı kategorileri için sağlanabilen en mühim ve en fazla ivaz hastalık ivazları grubudur. Bunlar sigortalı şahsın dahil olduğu kategori ve kazanç seviyesi bahis mevzuu olmaksızın, sağlanan toplam ivazların % 77 ve daha fazlasına teka-bül etmektedir. İki çocuklu evli bir aile reisi bakımından aile yardımları hastalık ivazlarından sonra ikinci önem sırasını işgal ederken diğer sigortalı kategorilerinde iş kazaları ivazları ikinci sırayı işgal etmektedir.

Tek hadli ivaz bünyesi icabı olarak daha evvel de açıklandığı gibi kazançlara nisbetle en geniş ivaz payı % 75 farazî kazanç seviyesine tekabül etmektedir. Evli iki çocuklu bir aile reisinin bu kazanç seviyesinde sağladığı toplam ivazlar, kazançların % 17'si civarında olmaktadır. En yüksek kazanç seviyesindeki aynı kategoriye dahil sigortalı için ise bu nisbet sadece % 6 civarındadır. Tablo, % 100 farazî kazanç seviyesindeki bütün sigortalı kategorileri için, iş kazaları ve işsizlik ivazlarının takriben % yarım ilâ % 1 arasında

seyrettiğini göstermektedir. Aynı kazanç seviyesinde evli iki çocuklu bir aile reisi için hastalık ivazları % 10 civarında, aile yardımları da % 2 civarındadır.

TABLO : X

Birleşik Krallık : Kazançların Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

<i>Farazi Kazanç Kategorileri</i>	<i>Aile Yardımları</i>	<i>Hastalık İvazları</i>	<i>İş Kazaları</i>	<i>İşsizlik</i>	<i>Bütün İvazlar</i>
<i>% 75 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	3.66	0.57	0.27	4.50
Karı - Koca	—	7.18	0.63	0.44	8.25
Evli İki Çocuklu Erkek	2.63	12.84	0.68	0.56	16.71
Koca - Çalışan Eş	—	5.67	0.43	0.27	6.37
<i>% 100 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	2.76	0.43	0.20	3.39
Karı - Koca	—	5.42	0.48	0.33	6.23
Evli İki Çocuklu Erkek	1.98	9.67	0.51	0.42	12.58
Koca - Çalışan Eş	—	4.26	0.33	0.21	4.80
<i>% 150 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	1.83	0.29	0.14	2.26
Karı - Koca	—	3.61	0.32	0.22	4.15
Evli İki Çocuklu Erkek	1.32	6.44	0.34	0.28	8.38
Koca - Çalışan Eş	—	2.84	0.22	0.14	3.20
<i>% 200 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	—	1.38	0.21	0.10	1.69
Karı - Koca	—	2.70	0.24	0.17	3.11
Evli İki Çocuklu Erkek	0.99	4.84	0.26	0.21	6.30
Koca - Çalışan Eş	—	2.13	0.16	0.10	2.39

XI numaralı tablo kısa vadeli sosyal güvenlik ivazlarını işçi ve işveren iştirakleri toplamının yüzdesi olarak göstermektedir. Tablonun «bütün ivazlar» kolonundan bütün sigortalı kategorileri için, ivazların, işçi ve işveren iştirakleri toplamını geçtiği anlaşılmaktadır. Bunun sebebi diğer bahis konusu ülkelere nazaran devlet

TABLO : XI

*Birleşik Krallık : İşçi Ve İşveren İştirakleri Toplamının
Yüzdesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965*

<i>% 75, % 100, % 150 ve % 200 Farazi Ka- zanç Seviyeleri</i>	<i>Aile Yardımları (1)</i>	<i>Hastalık İvazları</i>	<i>İş Kazaları</i>	<i>İşsizlik</i>	<i>Bütün İvazlar</i>
Bekâr Erkek	—	159	110	79	142
Karı - Koca	—	313	122	128	261
Evli İki Çocuklu Erkek	—	558	131	165	529
Koca - Çalışan Eş	—	198	74	63	164

1) Tamamiyle devlet fonlarından karşılanır.

İştiraklerinin nisbî olarak daha geniş oluşudur. Evli iki çocuklu bir aile reisinin sağladığı ivaz, işçi ve işveren iştirakleri toplamının 5,25 katıdır. İş kazalarında ve işsizlikte eş çalışan koca ve işsizlikte bekâr erkek hariç olmak üzere, bütün sigortalı kategorileri için sağlanan ivazlar, ortalama olarak aynı yıl ödenen işçi ve işveren iştirakleri toplamını geçmektedir.

**KISA VADELİ İVAZLARIN GENEL OLARAK
YENİDEN GELİR DAĞITICI TESİRLERİ**

Makalenin bu bölümünde, bütün kısa vadeli sosyal güvenlik ivazlarının yeniden gelir dağıtıcı tesirlerinin, seçilen bütün memleketler bakımından, bir mukayesesi ve özeti yapılacaktır. Tablo XII «net ivazlar» vasıtasıyla yeniden gelir dağılımını incelemeye imkân verecek şekilde hazırlanmıştır. Net ivaz, bütün ivazlarla işçi iştirakleri yahut bütün ivazlarla işçi ve işveren iştirakleri toplamı arasındaki fark olarak tanımlanmıştır. Tablonun sol kısmında birinci tanıma göre, sağ kısmında da ikinci tanıma göre, net ivazlar görülmektedir. Her iki halde de ivazlar kazançların yüzdesi olarak verilmiştir. Tabloda dikkati çeken ilk husus, yeniden gelir dağılımının ülkeler ve muhtelif kazanç seviyeleri arasında farklı olduğu gibi sigor-

Kazançların Yüzedesi Olarak Kısa Vadeli Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

Farazi Kazanç Seviyesi ve Sigortalı Kategorileri	Bütün İvazlar - İşçi İştirakleri				Bütün İvazlar - İşçi ve İşveren İştirakleri Toplamı			
	Avusturya	Fransa	Federal Almanya	Birleşik Krallık	Avusturya	Fransa	Federal Almanya	Birleşik Krallık
% 75 Kazanç Seviyesi								
Bekâr Erkek	1.04	4.98	1.68	2.63	-11.35	-21.22	-5.19	1.33
Karı - Koca	4.72	11.10	4.31	6.38	-7.67	-15.10	-2.56	5.08
Evlî İki Çocuklu Erkek	22.60	38.47	8.09	14.84	10.22	12.27	1.22	13.54
Koca - Çalışan Eş	2.95	6.55	2.48	4.11	-9.44	-19.65	-4.47	2.48
% 100 Kazanç Seviyesi								
Bekâr Erkek	0.58	3.97	1.40	1.98	-10.78	22.09	-4.17	1.02
Karı - Koca	3.52	8.65	3.48	4.82	-7.84	17.41	-2.09	3.86
Evlî İki Çocuklu Erkek	17.06	29.27	6.38	11.17	5.69	3.21	0.76	10.21
Koca - Çalışan Eş	1.94	5.04	1.86	3.10	-9.82	21.07	-4.29	1.87
% 150 Kazanç Seviyesi								
Bekâr Erkek	0.14	3.34	1.15	1.32	-9.94	14.01	-3.07	0.67
Karı - Koca	2.15	6.53	2.66	3.21	-7.93	10.82	-1.56	2.56
Evlî İki Çocuklu Erkek	11.13	20.31	4.58	7.44	1.05	2.96	0.36	6.79
Koca - Çalışan Eş	1.16	3.80	1.46	2.07	-9.49	17.02	-3.35	1.25
% 200 Kazanç Seviyesi								
Bekâr Erkek	-0.20	2.81	1.02	0.98	-7.68	10.23	-2.52	0.48
Karı - Koca	1.38	5.23	2.25	2.40	-9.25	7.81	-1.29	1.90
Evlî İki Çocuklu Erkek	8.12	15.57	3.71	5.59	-0.94	2.53	0.17	5.09
Koca - Çalışan Eş	0.66	3.10	1.28	1.54	-9.02	12.77	-2.71	0.93

*Sigortalı Şahıs Kategorileri Ve Kazanç
raklerinin Yüzdesi Olarak Kısa Va*

Farazi Kazanç Seviyeleri	Toplam İştiraklerin Yüzdesi olarak İvazlar				Yatay (Evlî İki Avusturya
	Avusturya	Fransa	Federal Almanya	Birleşik Krallık	
<i>% 75 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	37	30	58	142	23
Çocuksuz Evli Erkek	56	50	79	261	35
Evlî İki Çocuklu Erkek	159	141	110	529	100
Karısı Çalışan Erkek	45	35	64	164	28
<i>% 100 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	32	26	57	142	23
Çocuksuz Evli Erkek	49	42	78	261	36
Evlî İki Çocuklu Erkek	137	111	108	529	100
Karısı Çalışan Erkek	39	30	60	164	28
<i>% 150 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	26	30	56	142	24
Çocuksuz Evli Erkek	40	46	77	261	37
Evlî İki Çocuklu Erkek	108	115	105	529	100
Karısı Çalışan Erkek	33	29	59	164	31
<i>% 200 Kazanç Seviyesi</i>					
Bekâr Erkek	22	32	55	142	24
Çocuksuz Evli Erkek	34	48	77	261	37
Evlî İki Çocuklu Erkek	92	117	103	529	100
Karısı Çalışan Erkek	29	30	58	164	32

: XIII

Seviyeleri İtibariyle İşçi Ve İşveren İştihali Sosyal Güvenlik İvazları, 1965

İNDEKSELER

	Federal Birleşik			Federal Birleşik			
	Yeniden Dağılım			Dikey Yeniden Dağılım			
	Çocuklu Erkek = 100)			(% 75 Kazanç = 100)			
	Fransa	Almanya	Krallık	Avusturya	Fransa	Almanya	Krallık
	21	53	27	100	100	100	100
	35	72	49	100	100	100	100
	100	100	100	100	100	100	100
	25	58	31	100	100	100	100
	23	53	27	86	87	98	100
	38	72	49	88	84	99	100
	100	100	100	86	70	98	100
	27	56	31	87	86	94	100
	26	53	27	70	100	97	100
	40	73	49	71	92	97	100
	100	100	100	68	82	95	100
	25	56	31	73	83	92	100
	27	53	27	59	107	95	100
	41	75	49	61	96	97	100
	100	100	100	58	83	94	100
	26	56	31	64	86	91	100

talı şahıs kategorileri arasında da farklı olduğudur. Yalnız bir istisna ile bütün kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları, incelemeye dahil bütün ülkelerde ve her kazanç seviyesindeki sigortalı kategorileri için işçi iştiraklerini geçmektedir. İstisna Avusturya'da % 200 kazanç seviyesindeki bekâr erkek kategorisine aittir. En fazla net ivaz temin eden sigortalı kategorisi evli iki çocuklu erkektir. Aile yardımları ve hastalık ivazları bu kategori için en mühim iki ivaz çeşidini teşkil etmektedir. Bekâr erkek en az net ivaz sağlayan sigortalıdır.

Kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları, işçi ve işveren iştirakleri toplamıyla mukayese edildiği zaman, Avusturya, Fransa ve Federal Almanya'da evli iki çocuklu aile reisleri kategorisi hariç, bütün sigortalı kategorileri için menfi değer taşımaktadır. Hattâ bu kategori içinde ivazlar, % 200 kazanç seviyesinde, Avusturya'da, toplam iştiraklerden biraz azdır.

İvazların iştirakleri aşması halinde, muayyen bir sigortalı kategorisi için kısa vadeli negatif bir sosyal güvenlik ivazı, bunun kısmen bu kategoriye dahil sigortalıların iştirakleriyle finanse edildiğini gösterir. Muhtelif programların finansmanında devlet iştiraklerinin mühim yer tuttuğu Birleşik Krallık'ta, görülecektir ki kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları daima işçi ve işveren iştirakleri toplamını aşmakta, dolayısıyla net ivazlar daima pozitif değer taşımaktadır.

1963 için elde edilebilen verilere dayanarak hazırlanmış ek tablolar göstermektedir ki işçi ve işveren iştirakleri toplamı, Fransa'da kısa vadeli sosyal güvenlik ödeneklerinin % 99 nu teşkil ederken, F. Almanya'da % 92, Avusturya'da ve Birleşik Krallık'ta ancak % 50'sini teşkil etmektedir.

Tablo XIII seçilmiş ülkelerde gelirin yeniden dağılımının üç mühim yönünü özetlemektedir. Tablonun 1. kısmı toplam kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları ile işçi ve işveren iştirakleri toplamı arasındaki münasebeti göstermektedir. İkinci kısmı, evli iki çocuklu aile reisi = 100 olmak üzere aynı kazanç seviyesindeki muhtelif sigortalı şahıslar arasında gelirin yeniden dağılımını yani "yatay gelir dağılımı"nı indeks olarak göstermektedir. Tablonun üçüncü kısmında ise % 75'lik farazî kazanç seviyesi = 100 olmak üzere muhtelif kazanç seviyelerindeki aynı sigortalı şahıs tiplerine gelirin yeniden nasıl dağıldığını, yani "dikey gelir dağılımı"nı gene indeks olarak göstermektedir.

XIII numaralı tablonun birinci kısmı Tablo XII'de ortaya çıkan gerçekleri aksettirmektedir. Yani, evli iki çocuklu bir aile reisi daima

kendisince ve kendisi hesabına ödenen iştirakler toplamından daha fazla kısa vadeli sosyal güvenlik ivazı sağlamaktadır. Birleşik Krallık'ta âmme otoriteleri iştiraklerinin önemi dolayısıyla bütün sigortalı kategorileri için bu fazlalık bahis mevzu olmaktadır. Avusturya ve Federal Almanya'da aile yardımları ve tıbbî bakım ivazları gibi bazı ivazlar kazançlarla ilgili olmadığından kazançlar yükselirken toplam iştiraklerin yüzdesi olarak kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları düşmektedir. Fransa'da % 100 kazanç seviyesinin üstündeki kazanç seviyelerinde iştiraklerin yüzdesi olarak ivazlar hafifçe yükselmektedir. Çünkü iş kazaları ivazları, iş kazası için iştirake esas tandan daha yüksek olan fiilî kazançlar üzerinden hesaplanmaktadır. Birleşik Krallık'ta ise, gerek ivazlar, gerek iştirakler tek hadde dayanır ve bundan dolayı ivazların iştiraklere oranı bütün kazanç seviyelerinde sabit kalmaktadır.

Toplam iştiraklerin yüzdesi olarak kısa vadeli sosyal güvenlik ivazları, Birleşik Krallık'ta bütün kategorilere mensup sigortalılar için en yüksek seviyede bulunmaktadır. XIII numaralı tablo bu ülkede bütün kazanç seviyelerinde evli iki çocuklu bir aile reisi için ivazların, toplam iştiraklerin 5,25 katı kadar büyük olduğunu teyit etmektedir. % 100 kazanç seviyesinde, aynı kategoriye mensup sigortalılar için ivazların, Avusturya'da iştiraklere nazaran, % 37 yüksek olmasına karşılık, Fransa'da % 11, Federal Almanya'da da ancak % 8 kadar yüksek olduğunu görmekteyiz. Birleşik Krallık hariç, bütün diğer ülkelerde bu kategori haricinde kalan her kategorideki sigortalılar için, toplam iştiraklerin yüzdesi olarak ivazlar % 78 ile % 26 arasında değişmektedir. Azamî nisbet olan % 78 Federal Almanya'da evli bir erkek kategorisine, asgarî nisbet olan % 26 da Fransa'da bekâr bir erkek kategorisine aittir. Bunlara karşılık Birleşik Krallık'ta ivazlarla iştirakler arasındaki en düşük oran bekâr erkek kategorisinde % 142'dir.

Yukarıda da işaret edildiği gibi, XIII numaralı tablo seçilmiş ülkeler için yatay ve dikey olarak yeniden gelir dağılımını göstermektedir. Yatay yeniden gelir dağılımı dikkate alındığı zaman, verilen bir gelir seviyesindeki bütün sigortalı şahıs kategorilerini, evli ve iki çocuklu bir aile reisiyle mukayese etmiş olmaktadır. Buna göre tablo, en düşük ivaz sağlayan sigortalı kategorisinin bekâr erkek kategorisi olduğunu göstermektedir. Avusturya, Fransa ve Birleşik Krallık'ta sigortalı bekâr erkek, evli iki çocuklu aile reisinin nazaran dörtte bir kadar ivaz sağlarken, Federal Almanya'da

ancak yarısı kadar ivaz sağlamaktadır. İncelenen bütün ülkelerde çocuksuz evli bir erkeğin iştiraklerine oranla sağladığı ivaz, karısı çalışan bir erkeğin sağladığından daha fazladır. Genel olarak bütün kazanç seviyelerinde bu münasebetler câridir.

Dikey olarak yeniden gelir dağılımında % 75 kazanç seviyesi = 100 farzedilmek suretiyle kısa vadeli sosyal güvenlik ivazlarının seyri esas alınmıştır. XIII numaralı tablo gösteriyor ki, kazançlar yükselirken toplam iştiraklerin yüzdesi olarak toplam ivazlar Avusturya ve Federal Almanya'da düşmektedir. Fransa'da iş kazaları programındaki farklılıktan dolayı aynı temayül görülmemektedir. Birleşik Krallık'ta, tek hadde dayanan ivaz ve iştirak bünyesinden dolayı, bütün kazanç seviyelerinde ivazlar, iştiraklerin sabit bir oranını teşkil etmektedir. İki uçtaki kazanç seviyesinde ivazlarla iştirakler arasındaki oranı mukayese ettiğimiz zaman görülmektedir ki, bu oran en fazla Avusturya'da ve % 200 kazanç seviyesinde düşüktür. Diğer taraftan Fransa'da % 200 kazanç seviyesindeki bekâr bir erkek, % 75 kazanç seviyesindeki bekâr bir erkekten daha fazla ivaz sağlamaktadır. Federal Almanya'da ise bütün kategorilerdeki sigortalılar gerek % 75, gerek % 200 kazanç seviyesinde aşağı yukarı aynı nisbette ivaz elde ettikleri halde, İngiltere'de ivaz ve iştiraklerin tek hadli tatbikatından dolayı tamamiyle aynı nisbette ivaz sağlamaktadırlar.

EK TABLOLAR

KISA VADELİ İVAZLARDA FİNANSMAN KAYNAKLARININ
DAĞILIMI (1961, 1962, 1963)

TABLO : A - I - AVUSTURYA

(Her 1000 Birimlik Toplam Hâsulat)

Sigorta Kolları	Mali Yıl	İştirakler Sigortadan	Sosyal Güvenliğe			Diğer Amme		Diğer Kol- lardan Trans- ferler	Diğer Hâsulat	Toplam Hâsulat
			İşveren- den	Özel Vergiler	Devlet İştirak- leri	Otorite- lerinin İştirak- leri	Ser- maye Gelirleri			
Aile Yardımları	1961	—	888	77	—	35	—	—	—	1.000
	1962	—	889	80	—	31	—	—	—	1.000
	1963	—	891	79	—	30	—	—	—	1.000
Hastalık, Analık	1961	406	360	—	17	—	6	148	63	1.000
	1962	400	353	—	19	—	8	159	61	1.000
	1963	395	346	—	20	—	8	167	64	1.000
İş Kazaları	1961	7	915	—	4	—	39	—	35	1.000
	1962	7	906	—	5	—	48	—	34	1.000
	1963	7	874	—	3	—	57	—	59	1.000
İşsizlik	1961	467	486	—	47	—	—	—	—	1.000
	1962	445	476	—	79	—	—	—	—	1.000
	1963	411	445	—	144	—	—	—	—	1.000
Bütün Sigorta	1961	266	639	26	15	12	7	—	35	1.000
Kolları	1962	254	643	29	19	11	9	—	35	1.000

Kaynak : ILO: The cost of Social Security, Sixth International Inquiry, 1961-1963 (Geneva, 1967).

1) Diğer kollardan transferler hariç.

TABLO : A - II - FRANSA
(Her 1000 Birimlik Toplam Hâsulat)

Sigorta Kolları ⁽¹⁾	Mali Yıl	İştirakler Sigorta-İşveren-İndan	Sosyal Güvenliğe Tahsis Edilen Özel Vergüler			Diğer Amme Otorite-İlerinin İştirak-İleri		Ser-maye Gelirleri	Diğer Kol-lardan Trans-ferler	Diğer Hâsulat	Toplam Hâsulat
			İşveren-İnden	Devlet İştirak-İleri	Diğer Amme Otorite-İlerinin İştirak-İleri	Ser-maye Gelirleri					
Aile Yardımları	1961	—	975	—	—	—	—	—	21	4	1.000
	1962	—	978	—	—	—	—	—	18	4	1.000
	1963	—	987	—	—	—	—	—	10	3	1.000
Hastalık, Analık	1961	252	685	—	5	—	1	1	48	9	1.000
	1962	258	741	—	—	—	1	1	—	10	1.000
	1963	240	750	—	—	—	1	1	—	9	1.000
İş Kazaları	1961	—	955	—	—	—	—	—	12	33	1.000
	1962	—	947	—	—	—	—	—	13	40	1.000
	1963	—	951	—	—	—	—	—	9	40	1.000
Bütün Sigorta Kolları ²	1961	111	877	—	2	—	—	—	—	10	1.000
	1962	113	875	—	—	—	1	1	—	11	1.000
	1963	107	883	—	—	—	—	—	—	10	1.000

Kaynak : Sosyal Güvenliğin Maliyeti... 1961-1968, op. cit.

1) Sanayi ve Ticaret Sektöründe Çalışanlar.

2) Diğer Sigorta kollarından transferler hariç.

TABLO : A - III - FEDERAL ALMANYA

(Her 1000 Birimlik Toplam Hâsûlat

Sigorta Kolları	Mali Yıl	İştirakler		Sosyal Güvenliğe Tahsis Edilen Özel Vergiler		Diğer Amme Otorite- lerinin İştirak- leri		Diğer Kol- lardan Trans- ferler		Diğer Hâsûlat	Toplam Hâsûlat
		Sigorta- lıdan	İşveren- den	Devlet İştirak- leri	Özel İştirak- leri	Ser- maye Gelirleri	Ser- maye Gelirleri				
Aile Yardımları	1961	—	751	—	243	—	—	—	—	2	1.000
	1962	—	629	—	365	—	—	—	—	3	1.000
	1963	—	703	—	292	—	—	—	—	3	1.000
Hastalık, Analık	1961	475	351	—	23	—	—	136	—	10	1.000
	1962	476	343	—	18	—	—	149	—	9	1.000
	1963	477	331	—	17	—	—	160	—	9	1.000
İş Kazaları	1961	—	942	—	11	—	—	—	—	31	1.000
	1962	—	944	—	10	—	—	—	—	32	1.000
	1963	—	941	—	14	—	—	—	—	30	1.000
İşsizlik	1961	391	397	—	—	—	—	—	—	7	1.000
	1962	356	363	—	—	—	—	—	—	6	1.000
	1963	407	414	—	4	—	—	—	—	4	1.000
Bütün Sigorta Kolları ²	1961	405	518	—	42	—	—	—	—	13	1.000
	1962	410	504	—	53	—	—	—	—	12	1.000
	1963	417	506	—	43	—	—	—	—	12	1.000

Kaynak : SosyalGüvenliğin Maliyeti... 1961-1963 op. cit.

- 1) Temmuz 1964ten itibaren aile yardımları tamamıyla federal bütçeden karşılanır,
- 2) Diğer Sigorta kollarından transferler hariç.

TABLO : A - IV - BİRLEŞİK KRALLIK
(Her 1000 Birimlik Toplam Hâsulat)

Sigorta Kolları	Mali Yıl (1)	İştirakler Sığorta- ından	Sosyal Güvenliğe			Diğer Amme		Diğer Kol- lardan		Toplam Hâsulat
			İşveren- den	Özel Vergiler	Devlet İştirak- leri	Otorite- lerinin İştirak- leri	Ser- maye Gelirleri	Trans- ferler	Diğer Hâsulat	
Aile Yardımları	1961—62	—	—	—	1.000	—	—	—	—	1.000
	1962—63	—	—	—	1.000	—	—	—	—	1.000
	1963—64	—	—	—	1.000	—	—	—	—	1.000
Milli Sağlık Hizmetleri	1961—62	123	35	—	701	91	—	—	50	1.000
	1962—63	129	36	—	690	95	—	—	50	1.000
	1963—64	118	33	—	704	97	—	—	48	1.000
	1961—62	383	400	—	167	—	21	29	—	1.000
Bütün Sigorta Kolları ³	1962—63	383	400	—	160	—	23	33	1	1.000
	1963—64	389	408	—	157	—	19	26	1	1.000
	1961—62	259	233	—	438	37	12	—	21	1.000
	1962—63	263	234	—	430	39	13	—	21	1.000
	1963—64	264	240	—	426	39	11	—	20	1.000

Kaynak : Sosyal Güvenliğin Maliyeti... 1961-1962, op. cit.

1) 1 Nisan - 31 Mart.

2) Hastalık, analık, iş kazaları, yaşlılık, ölümlük, ölümlük ve diğer ivaz ve yardımlar dahil.

3) Diğer sigorta kollarından transferler hariç.